

Les mer om:

- ⦿ **Revisjon til samfunnets beste**
- ⦿ **75 år på vakt for felleskapets verdier**
- ⦿ **Varsling – har kommunerevisjonen en rolle? Part 2**

- 2 50 år siden ...**
Bjørn Bråthen
- 3 Viktig seier i jubileumsåret**
Styreleder Per Olav Nilsen
- 4 Revisjon til samfunnets beste**
Nikolai Astrup, kommunal- og moderniseringsminister (H)
- 6 NKRFs jubileumsbok: «Et krevende arbeid i koronaens tid»**
Thor Viksveen
- 9 Varsling – har kommunerevisjonen en rolle? Part 2**
Jurist Merete Montero og statsviter Tor Arne Stubbe, hhv. forvaltningsrevisor og fagleder forvaltningsrevisjon i Revisjon Midt-Norge SA
- 11 Revisjonsstandard om kontroll av vesentlige budsjettavvik på høring**
Knut Erik Lie, seniorrådgiver i NKRF
- 14 To nestorer gir seg i jubileumsåret**
- 19 Hva skjer?**
Sekretariatet kan delta digitalt i fysiske møter i kontrollutvalget
Midlertidig lov om unntak fra kommuneloven og IKS-loven

Hva kjennetegner skoler og kommuner som bidrar mer, eller mindre enn forventet til elevenes læring?

Nye internkontrollregler fra 1. januar 2021

Advarer mot ny bølge av e-postangrep mot det offentlige
Enkeltrepresentanter i et folkevalgt organ kan delta digitalt i et ellers fysisk møte
- 22 Oversikt over fagartikler i Kommunerevisoren 2020**
- 23 Nytt om navn**
VETAKS – Vestfold, Telemark og Agder kontrollutvalgsekretariat IKS
Romerike revisjon IKS
Agder Kommunerevisjon IKS

50 år siden ...

Av **Bjørn Bråthen**

Fylkesrevisorkonferanse for 1970 ble holdt i Kommunenes Hus i Oslo 5. – 7. oktober. Det møtte 16 fylkesrevisorer samt revisjonssjefene i Oslo og Bergen. Blant emnene for konferansen var sykehusloven, revisors problemstilling ved bruk av EDB, den nye skoleloven, fylkesrevisorinstruksene, offentlighetsloven, forvaltningsloven og forvaltning og disponering av pasientmidler ved psykiatriske institusjoner.

Utvalgets formann, fylkesrevisor Myhren, var ikke sikker på om de emner som var satt opp var de rette og mest aktuelle (*sic!*), men han håpet de ville interessere og engasjere alle. Til slutt håpet han på en aktiv medvirkning fra deltakerne så utbyttet av konferansen kunne bli best mulig.

Disponent Ronold innledet om revisors problemstilling ved bruk av EDB og gikk kort igjennom de vanskeligheter revisor kan få ved overgang til EDB. Revisor har her fått et nytt verktøy til bruk i revisjonen og det blir da nye veier å revidere på. Diskusjonen etter innlegget var sikkert lærerik både for deltakere og innlederen.

Av diskusjonen som fulgte etter innleggene om forvaltningsloven og offentlighetsloven gikk det fram at det var nødvendig å sette seg inn i lovene slik at

revisoren på beste måte kunne takle de spørsmål og henvendelser de måtte få. Fylkesrevisor Kvaal Grepstad høstet stor anerkjennelse for den klare og lettfattelige måten han hadde greid å legge fram dette stoffet, som må sies å være både tørt og tungt.

Ved avslutningen av konferansen rettet Myhren noen takkens ord til kollegaene Haukebø og Thunold, som var med for siste gang. Han sa det var trist å si farvel til dem. De har begge to satt sitt preg på konferansene. Thunold med sin frimodighet og lyst til å sette saken på spissen. Haukebø som den trofaste deltaker med gode og sindige innlegg.

Fylkesrevisor Thunold sa at han hele tiden hadde sett fram til disse konferansene som han oppriktig gledet seg til hver gang. Han hadde her funnet herlige mennesker med de samme interesser som han. Konferansene hadde vært en opplevelse for ham.

Fylkesrevisor Haukebø sa at han var beveget når han tenkte tilbake på disse konferansene og at han nå måtte hoppe av. Han ville takke alle kollegaene for hyggelig samvær, impulser og lærerike erfaringer.

Som avslutning på konferansen var deltakerne Oslo kommunerevisjons gjester ved en utmerket lunsj. ☺

Styreleder **Per Olav Nilsen**

Viktig seier i jubileumsåret

Digitalt årsmøte og digitalt jubileum. Hvem skulle trodd det for et år siden? Nå har vi lagt bak oss begge deler – og det fungerte!

På årsmøtet var det noen som sluttet etter mange år som tillitsvalgt i NKRF – og det var noen som begynte. Jeg vil takke dem alle sammen, for innsatsen og engasjementet. NKRF hadde ikke vært noe uten dem.

Før året er omme, vil vi ha fastsatt fire nye standarder innen kommunal revisjon: Standard for forenklet etterlevelsesk kontroll (RSK 301), revidert standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001), standard for eierskapskontroll (RSK 002) og standard for kontroll av vesentlige budsjettavvik (RSK 302). Sistnevnte standard vil bli behandlet i styret etter at høringsprosessen er over. I tillegg foregår det et arbeid med veiledere, både nye og oppdatering av allerede eksisterende veiledere. Alt dette hadde ikke vært mulig uten de tillitsvalgte i NKRF.

Komitestrukturen ble også diskutert på årsmøtet, og vi fikk en forsmak på hva vi har i vente i 2021. Arbeidsgruppa som jobber med struktur og økonomi fortsetter sitt arbeid fram mot årsmøtet i 2021, der vi skal ha en helhetlig diskusjon om både organisatorisk og økonomisk struktur i NKRF. Vi gleder oss til det.

På årsmøtet ble det varslet at den store strategidiskusjonen tar vi i 2021. Det er sendt ut et oppdatert strategirådslag til alle medlemmene. Det oppdaterte rådslaget tar opp i seg noen problemstillinger og erfaringer vi ikke visste så mye om ved begynnelsen av dette året. Det har vært et spesielt år, som har vist hvor sårbare vi er – men som også har vist vår evne til omstilling og nytenking. Det skal vi ta med oss i diskusjonen om framtida. Vi vet ikke hvordan den vil se ut, men det kan likevel være en nyttig øvelse å se inn i glasskula. Det får i gang tankene og visjonene om hva vi skal være i framover. Vi skaper selv vår historie.

Jeg vil derfor oppfordre alle til å gå gjennom strategirådslaget og komme med forslag og innspill til styret. Da får vi et best mulig grunnlag for strategiarbeidet fram mot årsmøtet i 2021.

Da Regjeringa la fram forslaget til ny lov i desember 2019, ble det sagt at praksis fra kommunal og privat revisjon skulle likestilles. Imidlertid var nåløyet så lite at det i realiteten ikke ville bety en virkelig endring av praksisgodkjenninga. Norges Kommunerevisorforbund har siden den gang jobbet for at loven skal sikre en reell likestilling av praksisen.

Stortingets finanskomite hadde sin innstilling klar den 20. oktober, og den enstemmige innstillinga bærer preg av NKRFs arbeid for likestilling av praksis.

Det vises i merknadene til Stortingets anmodningsvedtak fra juni 2018, om at man ber Regjeringa sikre at praksis fra kommunal revisjon likestilles med praksis fra privat revisjon.

Finanskomiteen viser til hensynet til rekruttering i offentlig revisjon, og skriver videre:

«Komiteen vil bemerke at kommunal- og fylkeskommunal revisjon er variert i sitt innhold, og at kravet om at revisor bør ha minst to års praksis med revisjon av regnskaps-, skatt – og merverdiavgiftspliktige foretak, ikke bør settes som kumulative krav. Komiteen ber på denne bakgrunn regjeringen sørge for reell likestilling mellom praksis fra kommunal og privat revisjon som grunnlag for godkjenning som statsautorisert revisor, og at regler om dette fastsettes i forskrift.»

Vi vil være aktive når forskriften skal utformes, og være tydelige i våre anbefalinger. Den dagen forskriften er ferdig og har tredd i kraft, kan vi feire for fullt. Men vi skal være godt fornøyde med resultatet så langt. Grunnlaget for likestilling er nå lagt i loven. Det kan vi feire allerede nå.

Året 2020 har vært et spesielt år. Vi vil huske det for all framtid. På både godt og vondt. Vi kan imidlertid fastslå at vi har stått på vakt for fellesskapets verdier også i denne situasjonen.

NKRF har lagt 75 år bak seg. Vi skal være stolte av historien, men se framover. Jeg vil derfor anbefale å lese vår jubileumsbok, som ble lansert på et digitalt bokbad på jubileumsdatoen 27. oktober. Der gjør vi nettopp det: Ser tilbake på de 75 årene – samtidig som vi diskuterer framtida. God lesning! ©

Stortingets finanskomite hadde sin innstilling klar den 20. oktober, og den enstemmige innstillinga bærer preg av NKRFs arbeid for likestilling av praksis.

Foto: Torbjørn Tandberg

Av **Nikolai Astrup**, kommunal- og moderniseringsminister (H)

Revisjon til samfunnets beste

Gratulerer med 75-årsjubileumet! 75 år på vakt for fellesskapets verdier er en bragd de færreste kan skryte av.

Norges Kommunerevisorforbund og dets medlemmer fortjener derfor både anerkjennelse og oppmerksomhet for jobben dere har gjort gjennom alle disse årene, og ikke minst den jobben dere gjør hver dag.

2020 vil bli husket for koronapandemien. Det har vært noen krevende måneder for oss alle – både som enkeltmennesker, lokalsamfunn og nasjon. Gjennom hele krisen har det vært viktig for regjeringen å stille opp for kommunene. Ikke bare økonomisk, men også ved å vedta lover og forskrifter som er tilpasset situasjonen.

For eksempel har det vært behov for å gi utsettelse av frister etter kommuneloven, og det har vært nødvendig å tillate møter i folkevalgte organer digitalt. Den ekstraordinære krisen som oppsto, krevde raske tilpasninger i eksisterende regelverk.

NKRF har bidratt i dette arbeidet, blant annet med å synliggjøre behovet for å forlenge flere lovfastsatte frister. Dere har bidratt til at myndighetene vet hvor skoen trykker, slik at vi kunne gjøre noe med det. God dialog og samarbeid mellom departementet og aktører som skal praktisere regelverket, som for eksempel NKRF, har vært helt avgjørende.

Vi vet ennå ikke hvilken betydning pandemien vil ha på lengre sikt. Men vi kan være ganske sikre på at den vil endre noen deler av vår måte å tenke på. Jeg er opptatt av at vi lærer av krisen og vurderer om noen av de midlertidige regelverksendringene også bør gjelde permanent.

Norge har hatt gode forutsetninger for å håndtere denne krisen. En av årsakene er at Norge er et land med høy grad av tillit. Vi har tillit både mellom innbyggerne, og mellom innbyggerne og de som styrer. Denne tilliten sørger for at vi samhandler med hverandre, at vi har et velfungerende demokrati med relativt små motsetninger, og at vi kan omstille oss sammen når det er nødvendig. Under koronakrisen har vi nytt godt av tilliten som har vært bygget opp

gjennom mange generasjoner. Men vi vet at tillit bygges millimeter for millimeter, og rives ned i kilometer. Vi må derfor hele tiden jobbe for å bevare den og styrke den.

Et viktig bidrag er å lage et godt regelverk som gir åpenhet og trygghet for at folkevalgte organer forvalter fellesskapets ressurser på en god og effektiv måte, og derved skaper tillit hos innbyggerne. Et annet viktig bidrag er kontrollen fra faglig kompetente revisorer som fører til at vi alle kan være trygge på at kommunene bruker midler og fatter vedtak innenfor gjeldende regelverk.

Et annet viktig bidrag er kontrollen fra faglig kompetente revisorer som fører til at vi alle kan være trygge på at kommunene bruker midler og fatter vedtak innenfor gjeldende regelverk.

NKRFs slagord er «På vakt for fellesskapets verdier». Gjennom 75 år har dere og alle medlemsorganisasjonene deres vært på vakt, og bidratt til å skape og opprettholde tillit mellom norske kommuner og folk flest. Dette har vært viktig for hver enkelt kommunene, men ikke minst for samfunnet som helhet.

Å være revisor handler ofte om å tørre. Man kan komme bort i ubehagelige saker. Jeg vil gi honnør til alle de revisorene som tør å påpeke feil, mangler og misligheter når det er på sin plass. Det kan være ubehagelig der og da, men jeg er overbevist om at en revisjon som er med på å kaste lys over uheldige

Det er helt essensielt at det er et godt samspill mellom det folkevalgte kontrollutvalget, inkludert sekretariatet, og revisjonen.

forhold, er en revisjon som viser at systemet virker. Det er et viktig bidrag til å bevare tilliten i vårt samfunn.

Høsten 2019 trådte den nye kommuneloven i kraft. Blant endringene er flere nye regler som skal legge til rette for god egenkontroll i kommunene. God egenkontroll skal bidra til at kommunens oppgaver utføres til det beste for innbyggerne, at myndighetsutøvelsen er lovlig, og at fellesskapets ressurser brukes på en hensiktsmessig måte. Jeg håper den nye loven vil legge til rette for en styrket egenkontroll i kommunene, og at kommunestyrene vil være sitt ansvar bevisst som øverste kontrollorgan. Jeg håper også at loven gir dere som skal utføre kontrollen de riktige og tilstrekkelige verktøy for å gjøre en god jobb.

Selv om kommunestyret er det øverste kontrollorganet i kommunen, gjøres selve kontrollhandlingene andre steder i den kommunale virksomheten. Det er helt essensielt at det er et godt samspill mellom det folkevalgte kontrollutvalget, inkludert sekretariatet, og revisjonen. Også her er tillit og respekt for hverandres roller viktig for å få gode resultater.

Revisjonsrapportene er viktige styringsdokumenter for de folkevalgte. Det er helt nødvendig at de kan stole på det som står i regnskapet, at bevilgningene er benyttet i samsvar med det kommunestyret bestemte i budsjettet og at de har rom til å gjøre prioriteringer i neste års budsjett. Og at man har muligheten til å følge med på hvordan kommunen bruker ressursene sine. Ofte kan også mediene avdekke kritikkverdige forhold, noe som kan være viktige bidrag til revisjonen.

En sunn og effektiv økonomi er en forutsetning for at kommunene skal kunne tilby gode tjenester til innbyggerne. Det er spesielt viktig hvis kommunene skal lykkes med å utvikle flere digitale, sammenhengende og skreddersydde tjenester av enda høyere kvalitet. Fremover kan vi vente oss strammere budsjetter, og da blir det enda viktigere med en sunn og effektiv kommuneøkonomi. Dessuten forvalter kommunene fellesskapets ressurser, og derfor er det et mål i seg selv at forvaltningen er god.

Den nye kommuneloven gjeninnfører et nytt obligatorisk kontrolltiltak. Fremover får revisor i oppgave å se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med lover, forskrifter og vedtak. Det betyr at revisor skal kontrollere for eksempel om selvkostprinsippet overholdes og at anskaffelser bygger på konkurranse. Å pålegge revisoren denne plikten vil styrke kontrollen med en del av kommunens aktiviteter på viktige områder.

Den nye kommuneloven må virke en stund til før vi kan konkludere, men jeg er sikker på at NKRF vil ha en viktig stemme i disse vurderingene.

Vi i Kommunal- og moderniseringsdepartementet har god kontakt og et godt samarbeid med NKRF. Fremover vil vi følge med på om reglene er gode og forståelige, og om de er egnet til å oppnå formålet sitt. Den nye kommuneloven må virke en stund til før vi kan konkludere, men jeg er sikker på at NKRF vil ha en viktig stemme i disse vurderingene. Jeg har tro på at den nye kommuneloven gir dere et godt grunnlag for deres viktige arbeid fremover. Det er ingen grunn til å tro at arbeidet blir mindre viktig de neste 75 årene! ☉

Nikolai Astrup har vært kommunal- og moderniseringsminister siden januar 2020. Han kom med i Erna Solbergs regjering i 2018, og har tidligere både vært utviklingsminister og digitaliseringsminister. Han ble valgt inn på Stortinget fra Høyre i Oslo i 2009.

Redaktøren om NKRFs jubileumsbok:

«Et krevende arbeid i koronaens tid»

I anledning NKRFs 75års-jubileum har forbundet gitt ut en bok – «75 år på vakt for fellesskapets verdier» - der vi ser tilbake på viktige begivenheter i vår historie og der vi retter blikket fremover for å sette søkelys på den kommunale og fylkeskommunale revisjonens og kontrollens utfordringer i årene som kommer.

Vi inviterte gjesteskribenter, de fleste av dem blant NKRFs viktigste samarbeidspartnere, til å gi sine bidrag til vår jubileumsbok. Redaktør for boken har vært forfatter og journalist **Thor Viksveen**, som selv har skrevet det historiske kapitlet, og som har koordinert det redaksjonelle arbeidet overfor våre eksterne

bidragsyttere. Vi har bedt Viksveen å gi oss noen betraktninger om hvordan det har vært å jobbe med dette prosjektet.

Kommunerevisor.
Kommunerevisjon. Hm... Jeg ble litt satt ut da forespørselen kom fra NKRF. Kunne jeg tenke meg å redigere en bok om norsk kommunerevisjon og kommunal

kontroll og skrive en kortfattet versjon av forbundets historie i forbindelse med 75 års-jubileet? Journalistikk kan jo føre til så mangt. Riktignok har jeg 40 års presseliv bak meg, og jeg har skrevet en rekke jubileumsbøker, men kommunerevisjon? Henvendelsen førte meg ut på tynn is. Det er en uendelighet av yrkesmessig avstand mellom journalisten og kommunerevisoren. I det daglige opererer vi i ulike solsystemer. Men så er det også slik med journalistikken; den setter deg stadig på prøver og gir deg oppgaver som du i utgangspunktet har liten eller ingen peiling på. Med begrenset evne til å sette grenser for egne forutsetninger, slik det ofte er med journalister, svarte jeg ja takk. Jeg visste tross alt forskjell på debet og kreditt.

Det åpnet seg en interessant, krevende og komplisert verden. Den første og viktigste åpenbaringen, som etter hvert skulle få stadig større plass i arbeidet, var innsikten jeg fikk i revisjonens brede samfunnsmessige betydning. Ikke bare som vokter av at kommuneadministrasjonen forvalter sine tildelte kroner og øre i samsvar med politikkenes føringer, men revisjonen som en sikkerhets-

Den første og viktigste åpenbaringen, som etter hvert skulle få stadig større plass i arbeidet, var innsikten jeg fikk i revisjonens brede samfunnsmessige betydning.

garantist for det tillitssamfunnet vi lever i. I det hele tatt en samfunnsrolle som strekker seg langt utover tallenes tale.

Jeg registrerte hvor utfordrende det er blitt å utøve det kommunale revisjonsfaget, i takt med den løpende overføring av samfunnsoppgaver fra statlig til lokalt nivå. Det er blitt mer krevende innen tradisjonell regnskapsrevisjon, fordi kommuneøkonomien er blitt langt mer sammensatt enn i tidligere tider, men ikke minst innen forvaltningsrevisjon, fordi revisjonen er tildelt stadig mer omfattende oppgaver som portvokter og garantist for at politikkenes beslutninger og fellesskapets ressurser forvaltes i samsvar med forutsetningene.

Etterkrigstidens store samfunnsendringer, med alle dets konsekvenser for kontrollfunksjonene, har gitt den kommunale revisjonen og kontrollen stadig endrede arbeidsbetingelser; det være seg både gjennom lovgivning og gjennom et utall av forskrifter. Så er det jo det faktum at en kommune ikke lenger er en kommune med alle oppgaver og all styring samlet under samme tak. Det er blitt en sammensatt struktur med ulike selskapsdannelser og stiftelser. En revisor kan derfor fort komme bakpå, hvis han eller hun ikke tar etterutdanning på alvor.

Det var vel de stadig endrede rammebetingelsene jeg slet mest med å sette meg inn i. Det var lett å gå seg vill i de hyppige juste-

ringene i kommunelov, revisorlov og forskrifter. Og også i det ganske kompliserte farvannet som stegene fram mot dagens revisorutdanning har vært gjenstand for. Underveis i arbeidet var jeg derfor glad for at oppdragsgiver NKRF ønsket den historiske gjennomgangen som et streiftog med vekt på de viktigste utviklingstrekk, og ikke en detaljgjennomgang av revisjonens stadig endrede arbeidsbetingelser. Det hadde blitt i meste laget for en amatør.

Ellers registrerte jeg med interesse at tidligere strider mellom revisjon i privat og i offentlig virksomhet omtrent har gått ut på dato. Det var betydelig motstand den gang Stortinget vedtok å åpne for at private revisjonsselskaper også kunne revidere kommunale regnskaper. Tiden skulle vise at de kommunale revisjonsselskapene slo godt i fra seg i konkurransen, og det er i dag bare et fåtall private leverandører som har kommunale oppdrag. Kvalifikasjonskravene er med årene omtrent blitt identiske og de samme standardene gjelder for alle regnskapsrevisorer. Det er ingen i bransjen som beklager denne utviklingen.

Min andre hovedoppgave i forbindelse med bokprosjektet var å koordinere og redigere bidragene fra gjesteskribentene, (se innholdsfortegnelsen på neste side) til sammen ti i tallet. De representerer hele spekteret av fagpersoner som har et samarbeidsforhold til forbundet. Det var en takknemlig, men heftig oppgave, fordi koronaen slo til etter at alle planer var lagt og alle avtaler inngått. Virusnet snudde opp-ned på det meste, og deadlines slik de en gang ble fastsatt, forsvant ut i det store intet. Men på merkelig vis kom vi likevel i mål, slik at boken foreligger til jubileumsdagen. En stor takk til alle bidragsyttere, fra kommunalminister via riksrevisor til jus-professor, for sporty innsats. Mang en feriedag gikk fløyten for mange av dere for å få ferdig et manus.

Hvis vi så skreller vekk alle panegyrikkene om jubilaranten, slik det sømmer seg å overøse en 75-åring med; hva er hovedtrekkene i disse ti bidragene?

- Den fylkeskommunale og kommunale revisjonen forener kontrollfunksjonen og den tillitsskapende rollen på en tilfredsstillende måte. De lokale administrasjoner og folkevalgte organer betrakter revisjonen ikke bare som en nødvendighet, men som en samarbeidspartner.
- Med det økende kommunale selvstyret og stadig over-

Jeg fikk ny kunnskap om et overmåte viktig samfunnsområde og jeg erfarte nok en gang; stol ikke på stereotypene!

føring av oppgaver fra sentralt til lokalt nivå blir kontroll og styring stadig

mer komplisert. Revisjon, både knyttet til regnskap og forvaltning, er en grunn-

leggende forutsetning for å holde stø kurs i vanskelig farvann.

- Den folkevalgte kontrollen, særlig representert ved kontrollutvalgene og deres sekretariater, må få en sterkere stilling som bindeledd mellom revisjon, kommunestyre og administrasjon.

- Revisjonsfaget står foran en digital revolusjon. Stadig flere av de oppgaver, særlig innen regnskap, som utføres av en revisor, blir erstattet av programvare og kunstig intelligens som jobber tusen ganger raskere og med tusen ganger høyere presisjon enn den glupete revisor.

Hva da? NKRF blir i alle fall ikke arbeidsledig.

Dette var et spennende og interessant oppdrag. Jeg fikk ny kunnskap om et overmåte viktig samfunnsområde og jeg erfarte nok en gang; stol ikke på stereotypene! Kommune-revisoren er nemlig ikke en eldre introvert herre med hatt, frakk, hentesveis og rødblyant, som legger seg klokka ti og som aldri kommer for sent til et møte. ©

Innhold

- 7 **Forord – 75 år med blikket riktig vei**
- 8 **Noen streif gjennom 75 år**, Thor Viksveen (redaktør)
- 21 **Revisjon til samfunnets beste**, kommunal- og moderniseringsminister Nikolai Astrup
- 24 **Sammen styrker vi offentlig revisjon**, riksrevisor Per-Kristian Foss
- 28 **Revisjon legitimerer demokratiet**, styreleder Bjørn Arild Gram, KS
- 31 **Bærebjelke for sterke fellesskap**, ordfører Ida Pinnerød, Bodø kommune
- 36 **Forvaltningsrevisjon gir bedre tjenester**, nestleder Marit Gilleberg, kontrollutvalget i Tolga kommune
- 41 **På tide å tenke nytt**, administrerende direktør Per Hanstad, Revisorforeningen
- 46 **God styring forutsetter god internkontroll**, daglig leder Gudrun Haabeth Grindaker, Norsk Rådmannsforum
- 49 **Fremtidens revisor – grønn og digital**, tidligere leder Gerd Signe Eieland, Norges kemner og kommuneøkonomers forbund
- 54 **Revisjon – en revolusjon i vente**, professor Åge Johnsen, Handelshøyskolen, OsloMet
- 68 **Forvaltningsrevisjon – en demokratisk forutsetning**, professor Jan Fridthjof Bernt, Universitetet i Bergen
- 75 **Intervju med styrelederen**
- 79 **Historisk oversikt over styreledere i NKRF**

Thor Viksveen har vært journalist og redaktør i norsk presse i 40 år. Han var i perioden 1994 – 2004 administrerende direktør og sjefredaktør i Norsk Telegrambyrå. Viksveen har en omfattende bokproduksjon bak seg, og har skrevet flere jubileumsbøker knyttet til bedrifter og organisasjonsliv.

Av jurist **Merete Montero** og statsviter **Tor Arne Stubbe**, hhv. forvaltningsrevisor og fagleder forvaltningsrevisjon i Revisjon Midt-Norge SA

VARSLING

- har kommunerevisjonen en rolle? Part 2

I Kommunerevisoren nr. 2/2020 redegjør advokat Kjerstin F. Løvik og advokatfullmektig Elen S. Gimnæs i Samfunnsbedriftene (tidl. KS Bedrift) for sitt syn på kommunerevisjonens rolle i forbindelse med varsling i kommunene.

De avslutter sin artikkel med å gi direkte råd til de interkommunale revisjonsselskapene; «Eierkommunene bør av hensyn til revisjonens uavhengighet derfor undersøke og behandle sine egne varslingssaker uten involvering av revisjonen, og eventuelt nøye seg med å bruke kommunerevisjonen som eksternt varslingsmottak».

Vi har lest artikkelen med interesse, og føler behov for å få utdypet enkelte spørsmål og forhåpentligvis få tydeliggjort hvordan en kommunerevisor bør forholde seg til tematikken.

Mottak av varsel

Er kommunerevisjonen etter loven å betrakte som en varslingskanal for arbeidstakere som ønsker å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten (i kommunen eller kommunalt eid selskap, heretter felles omtalt som kommunen)? Altså om kommunerevisjonen kan motta varsel og ta ansvar for at disse får en forsvarlig oppfølging?

Vi kjenner ikke til at revisjonsheter per i dag har stående oppdrag for kommunen som varslingsmottak, eller at de er en del av kommunens system for varsling (jfr. varslingsrutiner). Skulle det mot formodning finnes slike avtaler og ordninger, så vil dette opplagt være en trussel mot revisors uavhengighet dersom man skulle få i oppdrag å vurdere kommunens arbeid med varsling (eks forvaltningsrevisjon). Den samme trusselen mot revisors uavhengighet vil kunne oppstå dersom revisor har gitt detaljerte råd om hvordan kommunen skal innrette sitt arbeid med varsling i virksomheten. Altså, man løper en risiko for å på et senere tidspunkt skulle vurdere eget arbeid og egne råd. Om man allikevel havner i en slik situasjon, så må revisor si i fra seg oppdraget på bakgrunn av sin uavhengighetsvurdering. En uavhengighetsvurdering blir gjort for alle typer oppdrag.

På den andre siden har vi erfaring med at vi blir kjent med forhold som kan betegnes som kritikkverdige gjennom vårt arbeid, enten som beskrivelser av de aktuelle forhold fra ansatte i kommunen, dokumentasjon eller observasjon av kritikkverdige forhold, eller at vi får eksplisitte varsel med henvisning til arbeidsmiljøloven. I den grad det kritikkverdige forholdet faller inn under revisors ordinære oppdrag knyttet til revisjon og kontroll, så følger man standarder og retningslinjer for oppfølging. Om det kritikkverdige forholdet faller utenfor revisors ordinære oppdrag, så må man sørge for at den aktuelle virksomheten får oversendt og følger opp varselet på en forsvarlig måte. Her kan det være flere aktuelle adressater, avhengig av det kritikkverdige forholdet og hvilket nivå det blir varslet på. Ingen av disse framgangsmåtene kan anses å påvirke revisors uavhengighet i revisjonsoppdraget.

Oppfølging av varsel om kritikkverdige forhold

Avskjærer arbeidsmiljøloven eller kommuneloven revisor fra å følge opp varslingssaker i kommuner? Hovedregelen er, som forfatterne skriver, at arbeidsgiver har plikt til å gjøre tilstrekkelige undersøkelser og iverksette tiltak som sørger for at den som har varslet har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø.

Vår erfaring er at revisor i svært liten grad mottar og behandler varsel om kritikkverdige forhold i kommuner, der ledelsen i virksomheten er habil og kompetent til å følge opp med undersøkelser og iverksette tiltak.

I de tilfeller hvor revisor blir bedt om å påta seg oppdrag i varslingssaker, så er dette i hovedsak knyttet til saker hvor kommuneledelse er påvarslet og hvor man ikke har rutiner for ekstern oppfølging.

Revisjon Midt-Norge har håndtert flere slike oppdrag på vegne av våre eierkommuner.

Oppdragene kommer da fra kommunestyret selv. Innholdet i disse oppdragene er å gjennomføre undersøkelser som gir et tilfredsstillende fakta-grunnlag som beskriver det kritikkverdige forholdet, og å vurdere dette mot aktuelt regelverk. I den grad det omhandler personer (varsler/påvarslet) så gjennomføres en grundig kontradiksjon av faktagrunnlaget.

I sakene vi har håndtert, har det vært engasjert setterrådmann, som lager saksframlegg og legger undersøkelsesrapporten frem for kommunestyret. Det er kommunestyret selv som behandler rapporten og på selvstendig grunnlag fatter vedtak om hvilken oppfølging man vil iverksette. Vi er av den oppfatning at disse oppdragene ikke utgjør en trussel mot revisors uavhengighet i forholdet til revisjonsoppdragene vi har i kommunene. Det er en selvfølge at vi som revisor, ikke skal ettergå oppfølgingen av den aktuelle varslingsaken vi selv har undersøkt, og at vi av hensyn til uavhengighet måtte sagt fra oss et slikt eventuelt oppdrag.

Undersøkelser i varslingsaker versus granskning

Hvilken relevans har Advokatforeningens retningslinjer for granskning for spørsmålet om revisors uavhengighet i varslingsaker? Advokatforeningens retningslinjer er rettet mot advokater som gjennomfører private granskninger. Dette er en egen form for undersøkelser med særskilte krav til blant annet sakkyndighet og uavhengighet. I tillegg til Advokatforeningens retningslinjer vil vanlige regler som regulerer advokatvirksomhet gjelde for advokater som gjennomfører granskninger.

Revisjon Midt-Norge har ikke gjennomført granskninger på vegne av våre eierkommuner. Dette skyldes primært at vi ikke får slike forespørsler. Vi er heller ikke omfattet av reglene som regulerer god advokatskikk. Kravene til revisor fremgår av kommunelov og forskrift om kontrollutvalg og revisjon, som i hovedsak stiller krav om uavhengighet.

Kommunal eller interkommunal – spiller det en rolle?

Har kommunerevisjonens organisering betydning for mottak og oppfølging av varslingsaker? Artikkelforfatterne i Kommunerevisoren nr. 2/2020 retter en direkte anbefaling til eierkommunene i interkommunale revisjonsenheter. Vi undrer derfor både på den rettslige og den praktiske årsaken til hvorfor det gjøres et slikt skille med tanke på organisering av kommunal revisjon.

Hvorvidt kommunens valgte revisor er ansatt i kommunen, er en interkommunal revisjonsenhet eller et privat revisjonsselskap, så er man per definisjon uavhengig av kommunens administrasjon (og ev. selskapets ledelse). Kommunestyret er kommunens øverste kontrollorgan, og kontrollutvalget fører den løpende kontrollen med kommunens virksomhet

(også kommunens eierinteresser i selskaper). Revisor vil uansett organisasjonsform arbeide på direkte oppdrag for disse folkevalgte organene.

Dersom revisor har et fast oppdrag om varsling (f.eks. varslingsmottak, varslingssekretariat eller tilsvarende) i virksomheten, er ikke revisor uavhengig i en revisjon av systemet for varsling i virksomheten. Dersom revisor mottar varsel som en del av det ordinære revisjonsoppdraget, så vil man følge opp dette i henhold til standarder. Dette gjelder uansett organisasjonsform, og man vil overbringe informasjon på en forsvarlig måte til både den reviderte virksomheten og oppdragsgiver. Kommuneloven, forskrift og god kommunal revisjonsskikk skiller ikke i uavhengighetsspørsmålet når det gjelder organisasjonsform for valgt revisor.

Oppsummert

Vi innledet med å referere artikkelforfatterne i Kommunerevisoren nr. 2/2020. De var av den oppfatning at kommunene bør undersøke og behandle egne varslingsaker uten involvering fra revisjonen, da dette truer revisors uavhengighet. Vår oppfatning er at kommunene i hovedsak håndterer varslingsaker selv, ikke fordi det truer uavhengigheten til revisor, men fordi det er nettopp det arbeidsmiljøloven foreskriver. Det finnes allikevel tilfeller hvor revisor blir bedt om å undersøke varslingsaker. Vårt råd er at dette forankres i kommunestyret som øverste kontrollorgan (og ev. kontrollutvalget). Det er en selvfølge at revisor i etterkant må avstå fra å kontrollere om den aktuelle varslingsaken ble håndtert forsvarlig.

Videre skriver artikkelforfatterne at kommunene eventuelt får nøye seg med å bruke kommunerevisjonen som varslingsmottak. Dette vil vi hevde er en mye større trussel mot revisors uavhengighet, da man vil inngå i kommunens faste system for håndtering av varslingsaker. Her vil i så fall revisor løpe risiko for å måtte si ifra seg alle revisjonsoppdrag knyttet til varsling i den aktuelle kommunen. Tilsvarende dersom revisor gir detaljerte råd om innhold i varslingsrutiner.

Vi har også påpekt i dette innlegget at analogien til granskning virker noe forvirrende og at vi ikke helt ser relevansen av å skille på valgt revisors organisasjonsform med tanke på uavhengighet i varslingsaker. Vi håper Samfunnsbedriftene (tidl. KS Bedrift) kommer tilbake med supplerende opplysninger, slik at den primære målgruppen for Kommunerevisoren på en god måte kan vurdere egen uavhengighet knyttet til varsling i sine oppdrag.

Artikkelforfatterne har også kommentarer til håndtering av varsel internt i revisjonsenhetene, til dette er det bare å bemerke at primærmålgruppen for Kommunerevisoren bør sjekke at rutinene er tilgjengelig på egen arbeidsplass, og at de svarer ut kravene i gjeldende arbeidsmiljølov. ☺

Av **Knut Erik Lie**,
seniorrådgiver i NKRF

Revisjonsstandard om kontroll av vesentlige budsjettavvik på høring

En ny revisjonsstandard for regnskapsrevisors oppgave med kontroll av vesentlige budsjettavvik – RSK 302 «Kontroll av vesentlige budsjettavvik» er nå på høring.

Forslag til standard er utarbeidet av en utvidet revisjonskomite, som i tillegg til revisjonskomiteen i NKRF består av to medlemmer utpekt av Revisorforeningen.

I denne artikkelen gis en kort presentasjon av høringsutkastet. Men først litt om revisors oppgave.

Revisors kontroll av vesentlige budsjettavvik

Revisors oppgave knyttet til budsjettavvik følger av kommuneloven § 24-5 tredje ledd, tredje punktum:

Revisor skal se etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene.

Første del dreier seg om beløpsmessige avvik, dvs. avvik som fremkommer ved at f.eks. utgifter til et formål i regnskapet avviker fra budsjettet. Dette er langt på vei en videreføring av tidligere oppgave.

Andre del gjelder avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene. Dette er budsjettavvik som ikke nødvendigvis er synlige i regnskapet, men dreier seg om at budsjettet er brukt på en annen måte enn kommunestyret har lagt til grunn.

Plikten til å se etter år årsberetningen gir dekkende opplysninger innebærer at revisors oppgave går utover å bare påse at det er gitt redegjørelse for vesentlige budsjettavvik. Revisor skal iht. forarbeidene til kommuneloven også vurdere om kommunedirektørens redegjørelse er tilstrekkelig¹.

Begrepsbruken «revisor skal se etter...» indikerer at dette er en oppgave som er ment utført med begrenset ressursbruk, slik at revisor kun kan uttale seg med moderat sikkerhet.

¹ Prop 46 L (2017-2018) kapittel 25.2.4.1

Forarbeidene til kommuneloven angir at kontrollen skal innrettes som en etterlevelserevisjon, og at den må utformes slik at den ikke blir forvaltningsrevisjon. For eksempel vil vurderinger av om midlene er effektivt brukt, eller om bruken er egnet til å oppnå kommunestyrets mål, ligge utenfor regnskapsrevisors oppgave.

Revisor skal uttale seg om resultatet av denne kontrollen i revisjonsberetningen, jf. kommuneloven § 24-8 annet ledd bokstav b. Begrepet «vesentlige budsjettavvik» i denne bestemmelsen må forstås å dekke beløpsmessige avvik og avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Det må understrekes at revisors oppgave er å se etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik. Det er altså ikke å se etter om det foreligger vesentlige budsjettavvik som er revisors oppgave, men om kommunedirektøren har oppfylt sin plikt etter kommuneloven § 14-7 om å redegjøre for disse avvikene. Det er da manglende, eller ikke dekkende redegjørelse som skal påpekes i revisjonsberetningen.

Høringsutkastet

Utkast til standard bygger, som RSK 301 Forenklet etterlevelsesk kontroll av økonomiforvaltningen, på ISAE 3000 Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon. I motsetning til RSK 301 er uttalelsen vi som revisor gir etter RSK 302 for budsjettavvik et påstandsbasert attestasjonsoppdrag, der vi skal vurdere om kommunedirektørens redegjørelse for eventuelle budsjettavvik er dekkende.

Revisjonsoppdrag oppgaven gjelder for

Revisors oppgave vil først og fremst omfatte alle oppdrag som er en del av kommunen som juridisk

Vesentlige budsjettavvik vil være avvik av betydning for kommunestyrets kontroll med bruk av bevilgningene i årsbudsjettet og omfatter både beløpsmessige avvik og avvik fra budsjettpremissene.

enhet, dvs. kommunekassen, kommunale foretak og interkommunale samarbeid i form av kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd som *ikke* er egne rettssubjekt. For kommunale foretak og interkommunale samarbeid skal det avgis egne årsberetninger, og dermed egne redegjørelser for budsjettavvik. Når det gjelder kommunekassen skal årsberetningen omfatte kommunens samlede virksomhet. Det budsjetteres imidlertid ikke på konsolidert nivå, slik at redegjørelsen for vesentlige budsjettavvik i årsberetningen må gjelde vesentlige budsjettavvik i kommunekassen. Videre skal det også gjennomføres kontroll med vesentlige budsjettavvik ved revisjon av interkommunale samarbeid som er egne rettssubjekt.

Budsjettpremiss

Premisser for bruken av bevilgningene, eller budsjettpremiss, defineres i høringsutkastet til RSK 302 punkt 6 bokstav a) som «*kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene, slik de fremkommer av årsbudsjett som er vedtatt av kommunestyret jf. kommuneloven § 14-4*». Det er ikke snakk om tekniske forutsetninger som ligger til grunn for årsbudsjettet som lønnsvekst, rentenivå mv. Det er snarere forutsetninger for bruken av en bevilgning det er snakk om.

Slike premisser eller forutsetningen kan komme til uttrykk gjennom mål eller beskrivelse av tiltak som er lagt til grunn i budsjettet. Et premiss kan f.eks. være at en økning i bevilgningen til sykehjemmet skal benyttes til å åpne et nærmere angitt antall nye sykehjems plasser. Dersom budsjettet er brukt uten at det er åpnet så mange sykehjems plasser som forutsatt, vil det foreligge et avvik fra premissene for bruken av bevilgningen, men ikke nødvendigvis et beløpsmessig avvik.

Høringsutkastet legger til grunn at budsjettpremissene skal fremkomme av årsbudsjettet. Kommuneloven stiller krav om at premisser for budsjettet skal fremkomme av årsbudsjettet, jf. kommuneloven § 14-4. Dette er en videreføring av tilsvarende krav i den tidligere budsjettforskriften. Likevel vil nok mange oppleve at det kan være vanskelig å finne

beskrivelser av premissene for bruken av bevilgningene i budsjettokumentene som er presise nok til kunne anvendes som utgangspunkt for revisors kontroll.

Når det gjelder investeringer vil det nok i mange tilfeller være lettere å finne premisser for bruken av bevilgningene. Her presiseres det i veiledningsdelen i RSK 302 at for flerårige investeringsprosjekter, kan premissene ligge i budsjettet for oppstartsåret.

Vesentlighet

Kontroll av vesentlige budsjettavvik skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering, hvor revisor vurderer risikoen for at det ikke gis dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik i årsberetningen.

Vesentlige budsjettavvik vil være avvik av betydning for kommunestyrets kontroll med bruk av bevilgningene i årsbudsjettet og omfatter både beløpsmessige avvik og avvik fra budsjettpremissene.

Vesentlige beløpsmessige avvik er avvik mellom regulert budsjett og årsregnskap som er over vesentlighetsgrense for budsjettavvik. Det kan være hensiktsmessig å ha både en beløpsmessig vesentlighetsgrense og en grense for prosentvist budsjettavvik. Høringsutkastet antyder at grensen sjelden vil være lavere enn 10 prosent på den enkelte linje i regnskaps skjemaene.

For at et avvik fra budsjettpremissene skal være vesentlig, slår høringsutkastet fast at det må være vesentlige beløpsstørrelser involvert. Det skal forstås slik at dersom et budsjettpremiss var gjennomført ville det påført kommunen vesentlige utgifter. Anta at et premiss for økning av skolebudsjettene var å ansette flere helsesykepleiere, og det ikke er gjennomført, men budsjettet likevel er brukt. Skulle helsesykepleierne blitt ansatt, ville det alt annet likt medført et vesentlig beløpsmessig budsjettavvik.

Dekkende opplysninger

Kommunedirektøren plikter å redegjøre i årsberetningen for vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene.

Redegjørelsen skal gi dekkende opplysninger, noe som innebærer at den er klargjørende og sier noe om alle relevante forhold. Redegjørelsen bør være i en slik form at de tiltenkte brukerne av årsberetningen forstår hva som er årsaker til avvik, og ikke slik at den dekker over eller unnlater å forklare vesentlige årsaker til avvik.

Hvorvidt opplysninger er dekkende påvirkes av presisjonsnivå og tilstrekkelighet. For presisjonsnivå ligger en vurdering av at forholdet er fremstilt på en form som gjør at det er forståelig for tiltenkt bruker. For tilstrekkelighet ligger en vurdering av at det ikke mangler noe i beskrivelsen – at alle forhold av betydning er beskrevet.

Gjennomføring av kontrollen

Innhentede bevis skal være tilstrekkelig til å konkludere med moderat sikkerhet i forhold til kriterier fastsatt i planleggingen. Handlinger for å fremskaffe moderat sikkerhet kan blant annet være forespørsler, inspeksjon av dokumenter og analytiske handlinger som hver for seg eller i kombinasjon kan brukes til å skaffe moderat sikkerhet.

Før revisor avgir uttalelse om budsjettkontroll skal det innhentes en skriftlig uttalelse fra kommunedirektøren. En skriftlig uttalelse benyttes blant annet for at revisor skal sikre seg om at all relevant informasjon er oppgitt.

Rapportering

Rapportering om revisors kontroll med vesentlige budsjettavvik skal gjøres i revisjonsberetningen. Der revisjonsberetningen gjelder både det konsoliderte årsregnskapet og kommunekassens årsregnskap, må revisor presisere at uttalelse om budsjettavvik gjelder for årsberetningens redegjørelse for budsjettavvik i årsregnskap for kommunekassen. For øvrige regnskapsenheter i det konsoliderte årsregnskapet avgis det egen revisjonsberetning med uttalelse om budsjettavvik.

Uttalelsen gis med moderat sikkerhet, noe som innebærer at revisor ikke bekrefter at det er gitt dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik, kun at det gjennom kontrollen ikke er avdekket forhold som gir grunn til å tro at det ikke er gitt dekkende opplysninger.

En modifisert uttalelse skal både kommuniseres med kommunedirektøren og rapporteres i nummerert brev til kontrollutvalget.

Høring

Høringsfristen er forholdsvis kort for å få standarden vedtatt i løpet av 2020. Den kan da tre i kraft med virkning for kontroll med vesentlige budsjettavvik i årsregnskapene og årsberetningene for 2020.

Revisjonskomiteen oppfordrer alle interesserte til å avgis høringsuttalelse.

Aktuelle kurs nå:

Faglig oppdatering og nettverksbygging!

▶ RSK 301 – Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen Nyhet!		eKurs
▶ Revisjon av inntekter i kommunal sektor Nyhet!		eKurs
▶ A.2.47 Kvalitative metoder i forvaltningsrevisjon	3. – 4. november	Digitalt
▶ A.2.39 Revisjonskriterier i forvaltningsrevisjon – hvorfor og hvordan	11. – 12. november	Digitalt
▶ Samling for kontrollutvalgssekretariater 2020	12. – 13. november	Digitalt
▶ FagUke for regnskapsrevisorer 2020	16. – 19. november	Digitalt
▶ B.1.8 Hvordan utnytte KOSTRA-tallene i ulike analyser	24. – 25. november	Digitalt
▶ Revisjon av etterlevelsen av personvernforordningen (GDPR) Nyhet!	26. november	Digitalt
▶ Slik takler du mediene Nyhet!	1. desember	Digitalt
▶ NKRFs Lederkonferanse 2021	12. – 13. januar	Lillestrøm
▶ Forvaltningsrevisjon – mer enn bare regeletterlevelse! Nyhet!	10. februar	Digitalt
▶ Arena for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2021	9. – 11. mars	Lillestrøm
▶ NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2021	21. – 22. april	Gardermoen
▶ KOMØK21 - Kommuneøkonomikonferansen 2021	26. – 27. mai	Oslo

For nærmere informasjon: Se NKRFs nettsider, eller kontakt Norges Kommunerevisorforbund, Postboks 1417 Vika, 0115 Oslo, Telefon 23 23 97 00, post@nkrf.no

www.nkrf.no

To nestorer gir seg i jubileumsåret

NKRF har valgt å markere sitt 75-årsjubileum ved å se framover, blant annet ved å utgi en bok med 10 artikkelforfattere som fra sitt ståsted ser framover på vegne av NKRF. Men for å forstå framtida, må man også kjenne sin historie.

Per-Martin Svendsen

1982-1987: Oslo kommunerevisjon – førsterevisor/hovedrevisor
1987-2020: Bærum kommunerevisjon – revisjonssjef

1988-1997: NKRF – varaformann/nestleder
1997-2000: NKRF – styreleder
2002-2008: NKRFs hederstegnkomite – medlem
2007-2020: Oslo og Akershus kommunerevisorforening – medlem/leder
2008-2020: NKRFs hederstegnkomite – leder

I tillegg har han i mange år vært dirigent for NKRFs årsmøter samt deltatt i mange styreoppnevnte arbeidsgrupper.

Torgun M. Bakken

1979-1995: Kommunerevisjonen i Kongsvinger og Eidskog – revisor
1995-2002: Glåmdal kommunerevisjonsdistrikt – revisjonsrådgiver/hovedrevisor/ass. revisjonssjef
2002-2005: Nedre Romerike Distriktsrevisjon – revisjonssjef
2005-2020: Glåmdal sekretariat IKS – daglig leder
1990-1993: Hedmark kommunerevisorforening – styremedlem
1997-2000: Hedmark kommunerevisorforening – revisor

2002-2004: NKRF – styremedlem
2005-2012: NKRFs kontrollutvalgskomite – leder
2012-2014: NKRF – varastyremedlem
2014-2020: NKRF – styremedlem

I tillegg har hun deltatt i mange styreoppnevnte arbeidsgrupper.

Så litt historie blir det i jubileumsåret. To nestorer i kommunal revisjon og kontroll går av med pensjon 1. november 2020. **Torgun M. Bakken** og **Per-Martin Svendsen** har begge lang fartstid i NKRF. Og ikke nok med det: De er begge innehavere av gullmerket. Hederstegn i gull med diplom tildeles personer som gjennom en årrekke har utført aktiv innsats for forbundet og/eller dets medlemmer. Gjennom NKRFs historie er det faktisk kun 10 personer som har fått gullmerket, så det sier litt om hvor høyt utmerkelsen henger.

Med mer enn til sammen 80 års fartstid i kommunal revisjon og kontroll, har de de beste forutsetninger for å kaste lys over den siste halyparten av NKRFs historie – og kanskje har de også noen svar for framtida?

Som vanlig var det ikke vanskelig å få et ja fra nestorene til å stille opp for en prat. Er ordet nei i det hele tatt i vokabularet til disse to, mon tro?

1. Hvorfor begynte dere i kommunal revisjon, og hvordan vil dere karakterisere deres første møte med bransjen?

Det var nok litt tilfeldig, åpner Torgun. Etter øk/ad-studiet på Økonomisk College ble jeg ansatt som bokholder i et lite privat firma. Kanskje var det regningen fra firmaets revisor som gjorde at jeg fattet interesse for revisjon, for de fikk mer betalt for å avslutte og revidere regnskapet, enn det jeg hadde i årslønn, sier Torgun spøkefullt. Vel, det var nok kanskje ikke det, men selv om vi var på slutten av 1970-årene hvor det var en gryende kvinnefrigjøring, så var min plan å være hjemmевærende husmor da jeg fikk barn. Derfor sluttet jeg i jobben som bokholder da sønnen min ble født. Men de som kjenner meg, vet nok at det ikke var noen god plan, så etter en stund begynte jakten på jobb. Jeg fikk jeg se en liten annonse i lokalavisen Glåmdalen at «Kommune-revisjonen i Kongsvinger og Eidskog» søkte etter en vikar for en person som var sykmeldt. Jeg fikk jobben og jobbet i ett år som vikar, før jeg ble fast ansatt i 1980. Da ble jeg meldt inn i NKRF, altså for 40 år siden. Det første møtet med bransjen ga meg den erkjennelsen av at jeg hadde kommet på rett plass. Jeg likte det selvstendige arbeidet, selv om de første oppgavene nok ikke var av det mest spennende. Det var å revidere lønn og skatteregnskapet. Det var også så som så med opplæring, men jeg satt ikke og ventet på det, men fant fram mye på egen hånd.

Jeg var ansatt i privat revisjon da en nær venn oppfordret meg til å søke meg til Oslo kommune-revisjon, der jeg var ansatt i over fem år, forteller Per-Martin. Mitt første møte med kommunal revisjon bar nok preg av at «revisjonsspråket» var forskjellig fra det jeg kjente fra privat revisjon og fra min bakgrunn som siviløkonom og revisorstudiet. I tillegg kan jeg jo

nevne at mine kunnskaper om kommunale regnskapsprinsipper og kommunal bokføring var noe begrenset ved oppstarten.

2. Hva vil dere si har vært de viktigste utviklingstrekkene gjennom deres +/- 40 år i bransjen?

Det første Torgun tenker på er utviklingen fra hun startet med regnskapsrevisjon, som gikk ut på å «hake ut» og stemple absolutt alle bilagene, til nåværende revisjon med planlegging, revisjonsmetodikk og utplukk, det er en stor endring. En gikk fra detaljrevisjon til å se mer helheten og de store linjene. Jeg jobbet bl.a. i flere år med revidering av overformyndiregnskap og holdt også mange kurs knyttet til dette (gjennom NKRF). Da Wenche (Solvin) og jeg skulle samarbeide om en eksamensoppgave på et studium på midten av 1990-tallet, så undersøkte vi om vi kunne bruke revisjonsmetodikken for å revidere overformyndiregnskaper. Ikke uventet, fant vi ut at dette gikk fint, forteller Torgun med et smil. Det andre store utviklingstrekket er forvaltningsrevisjon, som ble innført rundt 1990. Jeg fattet raskt interesse for dette, og jeg fikk jobben med å utvikle dette internt hos oss. Det ble en helt annen måte å tenke på. Det tredje jeg tenker på, er da sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalgene ble «tatt fra» revisjonen i 2004/2005 og gitt til et eget sekretariat for kontrollutvalgene. Det ble også en stor endring for meg personlig, da jeg selv tok fatt på oppgavene som sekretariat for kontrollutvalgene. Selv om vi hadde hatt den oppgaven fra før i revisjonen, ble det et helt annet søkelys på kontrollutvalgenes arbeid når de fikk sitt eget sekretariat. Det fjerde og siste utviklingstrekket jeg vil nevne, er etablering av kvalitetskontrollen. Det var viktig. Den håper jeg blir innført for sekretariatene etter hvert også.

Per-Martin trekker fram at standardsettingen har vært viktig både for regnskaps- og forvaltningsrevisjonen og pågår fortsatt. Organisatorisk har det vært helt nødvendig med større revisjonsenheter, hvor det kreves ansatte med høy faglig kompetanse på flere fagområder.

3. Hvis dere skal peke på én sak som har hatt stor betydning for dere i deres virke som revisor/sekretær, hvilken sak vil dere peke på da?

Jeg må jo si at konkurranseutsettingen av revisjonen hadde stor betydning, sier Torgun. Det ble jo jobbet iherdig fra NKRFs side for å møte denne «trusselen», ikke minst ved at det ble igangsatt ulike arbeidsgrupper for å utvikle både NKRF og revisjons-selskapene, bl.a. «Prorev». Tanken med dette var å få flere revisjonsenheter til å slå seg sammen til større enheter, slik at de ble mer robuste, for om mulig å

motvirke en konkurranseutsetting. Men som kjent ble ikke Prorev noen stor suksess i NKRF. Jeg satt i styret i NKRF den gangen, og vi fikk nok en del «kjeft» for dette arbeidet. Tiden var ikke moden, og revisjonen ble konkurranseutsatt. Det hadde den nok kanskje blitt uansett. Som nevnt fikk endringen i kommuneloven som ble vedtatt i 2004, stor betydning for meg, da jeg tok sjansen på å slutte i revisjonen og begynne som sekretær for kontrollutvalgene i mine hjemtrakter. Jeg ble jo valgt som leder av «kontrollutvalgskomiteen» da den ble opprettet i 2005, og fikk gleden av å være med å utvikle «faget» «sekretariatet for kontrollutvalgene». Jeg ledet denne komiteen i sju år.

Som vanlig var det ikke vanskelig å få et ja fra nestorene til å stille opp for en prat. Er ordet nei i det hele tatt i vokabularet til disse to, mon tro?

Som revisorer vet vi hva tillit betyr i vårt arbeid og for vår eksistens, presiserer Per-Martin. Dette har vært viktig for meg. Selv om det noen ganger har vært stilt ubehagelige spørsmål fra enkeltpersoner, har jeg aldri opplevd at min uavhengighet og integritet har blitt trukket i tvil av mine foresatte. Dette har betyd mye for meg. Jeg har sagt det i mange sammenhenger; «har jeg ikke tillit, så kan jeg ikke fortsette som revisor». Det er godt å vite at denne prøven nå er bestått.

4. Hvilken betydning har engasjementet i NKRF hatt for deres yrkesaktive liv – og for dere selv?

Det har hatt vesentlig betydning, poengterer Torgun. Kommunerevisjonen i Kongsvinger og Eidskog hadde i 1979 fire ansatte. Vi var små. Jeg skjønte raskt at det var viktig med et faglig samarbeid, selv om jeg var på det «laveste trinnet» internt i enheten. Jeg ble etter hvert engasjert i Hedmark kommunerevisorforening. Jeg husker godt de første møtene jeg var på, hvor det kun deltok to damer, det var Eli Busterud fra Rena og meg. Verden har forandret seg, heldigvis! Etter hvert ble det flere verv i NKRF og som sagt, var jeg også engasjert som foreleser på kurs i overformynderiregnskaper gjennom NKRF. Jeg må si at NKRF har hatt en avgjørende betydning for at jeg har kunnet utvikle meg og også for at jeg har blitt i bransjen i alle år. NKRF har i alle år vært min «faglige familie». Så må jeg også få si at det å få hederstegn i sølv i 2009 var veldig stort for meg, og

enda større var det selvsagt å få hederstegn i gull i 2019! Det er jeg veldig takknemlig for.

Som relativt ung revisjonssjef i Bærum kommune kom jeg inn i styret i NKRF i 1988, som «varaformann», en tittel som ble endret tre år etter. Det ble tolv år i styret, og det var en fin tid, forteller Per-Martin. Det å få være med å forme hverdagen for en selv og andre, og være med på nyskaping og utvikling av vårt yrke var veldig motiverende.

5. Hva har vært NKRFs viktigste rolle for kommunal revisjon og kontroll de årene dere har vært yrkesaktive i bransjen?

Torgun mener NKRF har en veldig viktig rolle for å utvikle kontroll og revisjon og å være myndighetskontakt. NKRF hadde bare en ansatt i administrasjonen i de første årene jeg jobbet, og det var Øyvind Sunde. Etter hvert kom det flere til og den samlede faglige styrken som ligger i NKRFs administrasjon er veldig bra. NKRF har en viktig rolle som kursarrangør, og oppslutningen på Kontrollutvalgs-konferansen er jo et bevis på dette. Kursene er viktige både for oppdatering/læring og som møteplass for medlemmene.

NKRF har vært en viktig møteplass og arena for oss som arbeider med revisjon og kontroll, sier Per-Martin. NKRF har vært samlende for sine medlemmer og fremstått med stor integritet ovenfor myndighetene i viktige saker. Selv om det over tid har blitt færre personlige medlemmer har bedriftene styrket seg. NKRF har en viktig rolle med å få til gode løsninger, i en bransje hvor utviklingen går raskt.

6. Hva er NKRFs største seier?

NKRFs største seier har vel vært at de har klart å beholde sine medlemmer selv i tøffe perioder, sier Torgun. Det er jo ikke til å legge skjul på at det var store diskusjoner da sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalgene ble etablert, og mange mente at sekretariatene ikke kunne være medlem av NKRF. Jeg var av dem ..., da jeg jobbet i revisjonen. Etter hvert skjønte jeg at det var en stor fordel å være i samme organisasjon. Det er viktig for revisorene å kjenne til og forstå sekretariatenes rolle og arbeid, og det er like viktig for sekretariatene å kjenne til og forstå revisorenes rolle og arbeid. Både sekretariatene og revisorene har **samme mål**, det er å bidra til å gjøre kommunene best mulig (jf. «På vakt for fellesskapets verdier») – og det å ha respekt for hverandres roller er et viktig ledd i dette. Dette har NKRF bidratt til.

Per-Martin synes det er vanskelig å trekke frem en enkelt sak. NKRF har sin styrke i sine medlemmer og det arbeidet som legges ned blant de tillitsvalgte og NKRFs administrasjon. Det var en stor seier da vi fikk etablert NKRF servicekontor i 1990, med en ansatt,

og som raskt vokste til flere. Det står også stor respekt av innsatsen fra NKRFs medlemmer har bidratt med, når det gjelder å beholde oppdragsporteføljen og videreutvikle medlemmene og medlemsbedriftene.

7. Er det noe dere mener NKRF burde gjort annerledes?

Jeg vet ikke, sier Torgun. Hvis jeg skal se det litt fra sekretariatets side, så kunne det kanskje ha vært jobbet med rolleavklaringer mellom sekretariatet og revisjonen noe tidligere. Men det er mulig at det måtte ta den tiden det tok også.

Per-Martin sier han i mange år har snakket om dugnadsånden som NKRF er basert på. En tillitsbasert organisasjon hvor det legges ned mange dugnadstimer som ikke synes i kroner, men som er med på å bygge et solid fundament for fellesskapet. Jeg har ikke noe konkret å peke på som kunne vært gjort annerledes, men har et ønske om at NKRF får til at praksis fra kommunal regnskapsrevisjon likestilles med praksis fra privat revisjon.

8. «På vakt for fellesskapets verdier» har vært forbundets slagord og senere visjon det siste tiåret, men har vært/gått som en rød tråd gjennom alle 75 år. Hva legger dere i dette slagordet, og har innholdet forandret seg i løpet av de årene dere har vært aktive?

I dette slagordet legger Torgun at det er litt annerledes å revidere og kontrollere en kommune og en fylkeskommune, enn et privat selskap. En kommune forvalter fellesskapets midler, og det er veldig viktig at det ikke skjer uregelmessigheter som går ut over innbyggerne og innbyggernes midler. Innbyggerne skal ha tillit til at kommunen leverer de tjenester som de er pålagt, og at det skjer på en etisk forsvarlig måte. Det skal NKRF og medlemmene bidra til. I tillegg skal kontroll og revisjon være en bidragsyter for å sikre at demokratiet ivaretas.

Slagordet kan ikke stå helt alene uten at det kobles med kommunal revisjon, mener Per-Martin. Jeg tror mange som er tilknyttet kommunene i en eller annen forbindelse, kjenner til dette, særlig kontrollutvalgsmedlemmer, og det er bra. Jeg synes slagordet gir tyngde og skaper tillit, og det er viktig. Innholdet har etter min mening ikke forandret seg, vi må fortsatt arbeide for å fremme en sunn utvikling av revisjon og kontroll, til beste for våre oppdragsgivere.

9. Hvis dere skal se inn i glasskula, hva er/bør være NKRFs viktigste oppgave framover?

Alt er i endring – hele tiden, poengterer Torgun. Ikke minst er revisjonsfaget i endring, det er vel et spørsmål om regnskapsbekreftelsen vil bestå i så mange år framover. Men når en dør lukkes, må en se

seg etter en annen åpen dør. NKRFs viktigste oppgave er å være i forkant av utviklingen og bistå medlemmene i å utvikle verktøy og andre måter å gjennomføre oppgavene på. Digitalisering og IT-sikkerhet blir stadig viktigere. Mange sekretariater er fortsatt i all hovedsak små og trenger et organ som kan følge med på nye lover og regler og bidra til å utvikle måter å utføre oppgavene på. NKRF er viktig for å bistå med nettverksbygging for sekretariatene.

Innovasjon ble satt på dagsorden for noen år tilbake i Bærum kommune, og vi innførte begrepet i revisjonen, forteller Per-Martin. For oss handlet dette om å fornye seg eller skape noe nytt, ta i bruk nye løsninger. Det er ikke nødvendigvis snakk om nye oppdagelser eller oppfinnelser, men kanskje «stjele» litt fra andre. Det har vært inngått mange samarbeidsrelasjoner medlemsbedriftene imellom, noe jeg tror kan utvikles videre. Et lite hjertesukk er et ønske om at våre utviklingsprosjekter kan få bedre rammebetingelser slik at ferdigstillelse kan gjøres betydelig raskere.

10. Nå som dere blir pensjonister: Hva skal dere bruke tida til?

Jeg har ikke hatt tid til å tenke så veldig mye på pensjonisttilværelsen enda, men først blir det i hvert fall, for en gangs skyld, juleforberedelser uten stress, deretter skal mange års forsømt rydding i papirer gjennomføres, sier Torgun. Så blir det mer tid til barn og barnebarn, og ikke minst blir det mer tid til turgåing og boklesing. Så er jeg jo disponibel for andre oppgaver, kanskje skal jeg slå meg på trenden å starte et enkeltmannsforetak, kanskje engasjere meg i en eller annen organisasjon eller ta på meg styrearbeid. Selv om framtiden ligger bak meg, er det fortsatt litt engasjement igjen. Så vi får se, avslutter Torgun med glimt i øyet.

Per-Martin sier han har fått dette spørsmålet mange ganger de siste månedene. Jeg er så heldig at jeg har en kone som jeg er glad i, og vi har det bra sammen. Vi har to barn, snart seks barnebarn, stor enebolig, sentrumsgård på Sortland i Vesterålen som leies ut og gammel hytte i samme kommune. I tillegg har kona sitt barndomshjem i Vesterålen som krever litt bistand. Jeg liker litt håndverksarbeid, så det blir å hjelpe litt til når det trengs. Så liker jeg å følge med når mine barnebarn spiller fotball, en idrett som har fulgt meg hele livet. Det blir nok å gjøre. Lønnet arbeid har jeg ikke tenkt på så langt.

Til slutt takker begge for et godt samarbeid med NKRF gjennom mange år og ønsker lykke til videre med å være på vakt for fellesskapets verdier! Kommunerevisoren tar neppe munnen for full, når vi på vegne av hele NKRF-familien takker nestorene for utrettelig innsats gjennom mange tiår og ønsker lykke til med pensjonisttilværelsen. Og som Wenche Myhre synger – **Når man blir 66, da gjør man som man vil!**

Øyvind Sundes 8. utgave av
**KOMMUNE
REGNSKAPET**

i salg nå!

«Kommuneregnskapet» gir en oversikt over kommunenes regnskapssystem, innføring i rammeverk og grunn-leggende regnskapsprinsipper, kommunelovens og budsjett- og regnskapsforskriftens regnskapsbestemmelser, øvrige økonomiforskrifter til kommuneloven, innsikt kommunale regnskapsstandarder og god kommunal regnskapsskikk samt veiledning til rapportering av økonomisk informasjon til kommunale organer. Boka gir også dyp innsikt i regnskapsfaglige spørsmål samtidig som boka er et oppslagsverk for praktiske løsninger. Det gis grundige analyser og avstemminger av regnskapsmateriale slik at det avlagte regnskapet blir så korrekt som mulig.

Boka dekker kommunenes og fylkeskommunenes årsregnskap og konsoliderte regnskap, foretakenes regnskap, regnskap for interkommunalt samarbeid, regnskap for kirkelig fellesråd og menighetsråd samt KOSTRA-rapportering av økonomidata. I tillegg er en rekke spesielle tema behandlet, så som bokføringsregler, finansforvaltning, garantier, pensjon, selvkost og merverdiavgift.

Boka vil være en god lærebok og et godt oppslagsverk for studenter, økonomi- og regnskapsmedarbeidere, for revisjonen og andre med regnskap som fag eller ansvarsområde.

Øyvind Sunde

Bestill boken på
www.nkkf.no

NKK Kommunaløkonomisk forlag
Akersgata 41, 0158 OSLO

ISBN: 978-82-92438-08-4

Sekretariatet kan delta digitalt i fysiske møter i kontrollutvalget

KMD mener at et kontrollutvalg kan holde et alminnelig (fysisk) møte selv om sekretariatet deltar digitalt.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har i et brev til FKT og NKRF konkludert med at det ikke er noe i veien for at sekretariatet deltar digitalt i et fysisk møte i kontrollutvalget.

Spørsmålet ble reist overfor KMD fordi ett medlem stilte spørsmål om dette var lovlig samt hvorvidt en slik deltakelse ville medføre at møtet ble definert som et fjernmøte etter kommuneloven § 11-7, og i tilfelle da med de begrensninger som følger av tredje ledd. Bakgrunnen for det siste momentet var at etter kommuneloven § 8-1 har medlemmer av et kommunalt folkevalgt organ plikt til å delta i organets møter hvis de ikke har gyldig forfall. Det betyr at medlemmene av kontrollutvalget plikter å være til

stede fysisk hvis det ikke skal defineres som et fjernmøte iht. kommuneloven.

Departementet peker bl.a. på at det verken i kommuneloven eller forskriften om kontrollutvalg og revisjon er tatt inn en eksplisitt plikt for sekretariatet til å delta i kontrollutvalgets møter. De hensyn som taler for at alle medlemmer av et folkevalgt organ fysisk må delta i et alminnelig møte, er ikke særlig fremtredende når det gjelder sekretariatet.

Departementet mener videre at de oppgavene sekretariatet har ansvaret for, kan utføres ved at det deltar digitalt under et fysisk møte. Dermed er hensynet til at oppgavene faktisk blir utført ifølge departementet, ikke til hinder for en slik deltakelse.

Les hele svaret på

www.regjeringen.no/no/dokumenter/-23-7-sporsmal-om-kontrollutvalgssekretariatet/id2767373/

Midlertidig lov om unntak fra kommuneloven og IKS-loven

Regjeringen har fremmet lovproposisjon (Prop. 3 L (2020-2021)) med forslag til to midlertidige lovbestemmelser, som gir unntak fra kommuneloven og IKS-loven.

Som følge av koronapandemien er det fortsatt behov for å legge særskilt til rette for en forsvarlig og fleksibel møteavvikling, både i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner og i interkommunale selskaper. De midlertidige lovendringene skal bidra til dette.

Regjeringen foreslår for det første at folkevalgte organer kan holde fjernmøter også i de tilfellene

møtene skal lukkes. For det andre foreslår regjeringen at organer i interkommunale selskap skal kunne holde fjernmøter og benytte elektronisk signatur på møteprotokollene.

Den midlertidige loven foreslås opphevet 1. juni 2021.

Lenke til Prop. 3 L (2020-2021) www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-3-l-20202021/id2767098/

Hva kjennetegner skoler og kommuner som bidrar mer, eller mindre enn forventet til elevenes læring?

Siden 2019 har såkalte skolebidragsindikatorer blitt publisert for landets grunnskoler og videregående skoler i Skoleporten.

Slike indikatorer gir et estimat på om det faktiske resultatet ved en skole (for eksempel karakter-snitt) er høyere eller lavere enn det resultatet vi ville forventet gitt hvordan elevgrunnet ved skolen er sammenlignet med hele landet. En SSB-rapport ser på hva som kjennetegner grunn- og videregående skoler og kommuner som har bidratt mer eller mindre enn forventet til elevenes læring over tid.

Samlet sett for mellom- og ungdomstrinnet, viser de bivariate analysene at sannsynligheten for å være en skole med høyt skolebidrag over tid øker med skolestørrelsen, antall elever per lærer og andel elever med foreldre med høyere utdanning. For mellomtrinnet har kombinerte barne- og ungdomsskoler høyere sannsynlighet for å bidra mer enn forventet enn barneskoler. I tillegg øker sannsynligheten i takt med andel elever med særskilt norskopplæring.

For ungdomstrinnet finner SSB at andel lærere med fagkompetanse og lærerstabilitet har en positiv sammenheng med at skolen bidrar mer enn forventet over tid. Det samme gjør elevenes opplevelse av trivsel, støtte fra lærer, faglig utfordring, læringskultur, mestring og motivasjon. Sannsynligheten minker med økende andel lærere uten godkjent utdanning og andel elever med spesialundervisning.

Både på mellom- og ungdomstrinnet har sannsynligheten for å være en kommune som bidrar mer enn forventet en positiv sammenheng med sentralitet, antall elever per lærer, andel elever med foreldre med høyere utdanning og elevenes opplevelse av mestring.

På videregående skole finnes det tre typer indikatorer. Felles for studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogram er at skolestørrelse, og andel innvandrelever har en negativ sammenheng med sannsynligheten for at skolen bidrar stabilt mer enn forventet til å holde på elevene slik at de ikke slutter.

SSB finner videre at sannsynligheten for at skoler bidrar mer enn forventet til å få elevene til å fullføre og bestå øker med elevenes opplevelse av trivsel, støtte fra lærer, mestring og motivasjon. Sannsynligheten for at skolen bidrar mer enn forventet minker med skolestørrelse, median dags- og timesfravær, andel innvandrelever og andel elever med høyt utdannede foreldre.

Videre øker sannsynligheten for at en skole bidrar mer enn forventet til å løfte elevene faglig, dersom skolen ligger i Oslo, og med andel lærere med lang høyere utdanning og pedagogikk, både for studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogram.

SSBs analyser tydeliggjør at det å bidra mer eller mindre enn forventet til elevenes læring ikke kan reduseres til et fåtall målbare kjennetegn som er de utslagsgivende for å lykkes. Mye av variasjonen i stabilt høyt/lavt bidrag lar seg heller ikke forklares av de kjennetegn SSB har kunnet se på, og det er sannsynligvis også andre forhold som er av betydning. Dette inkluderer faktorer som i mindre grad lar seg fange opp gjennom eksisterende data og kvantitative tilnærminger, og peker på nytten av videre forskning/analyser som kombinerer ulike metoder og typer data. ☺

SSB-rapporten er tilgjengelig på www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/hva-kjennetegner-skoler-og-kommuner-som-bidrar-mer-eller-mindre-enn-forventet-til-elevenes-laering/

Nye internkontrollregler fra

Det nye regelverket om internkontroll i kommunene skal erstatte internkontrollreglene i en rekke sektorlover.

Storparten av den nye kommuneloven trådte i kraft høsten 2019, mens økonomibestemmelsene og enkelte andre kapittel trådte i kraft 1. januar 2020.

Reglene om internkontroll i den nye kommunelova er ennå ikke gjort gjeldende, fordi det skal skje samtidig som oppheving eller endring av internkontrollbestemmelser i sektorlovene trer i kraft.

Advarer mot ny bølge av e-postangrep mot det offentlige

I løpet av de siste fire månedene har mer enn 30 norske kommuner blitt rammet av e-postangrep.

Nå advarer Kommunens CSIRT mot en bølge av angrep. Sammen med NorSIS oppfordrer de norske virksomheter til å gi sine ansatte kunnskap til å avsløre ondsinnede e-poster. Førrige uke ble ti norske kommuner rammet av et e-postangrep som påvirket arbeidshverdagen til mer enn 10 000 ansatte.

Kommune-CSIRT er et ressurscenter for å gi råd og veiledning i forbindelse med cyberangrep og andre digitale utfordringer i kommunesektoren. Virusene som angrep de ti kommunene kalles Emotet og tillater angriper en viss fjernstyring av PC-en, mens angrepet før sommerferien var dominert av lekket/stjålet login-informasjon og påfølgende misbruk av kontoene. Nasjonalt cybersikkerhets-senter har også varslet om at en pågående Emotet-kampanje er observert i Norge.

Et typisk angrep starter med at en ansatt blir fralurt brukernavn og passord til e-post-kontoen sin. Deretter benyttes den ansattes e-poster til å gjenoppta kommunikasjonen med de ansatte eller eksterne kontakter, men denne gangen med ondsinnede hensikter. Da er det enkelt å spre ondsinnet programvare, sende ut falske fakturaer eller forandre kontonummer.

Ifølge en representativ undersøkelse NorSIS har fått utført oppgir hele 1 av 4 nordmenn at de aldri

eller bare av og til sjekker om en lenke eller et vedlegg i en e-post er trygt før de åpner det.

Les hele saken på norsis.no/advarer-mot-ny-bolge-av-e-postangrep-mot-det-offentlige/

Enkeltrepresentanter i et folkevalgt organ kan delta digitalt i et ellers fysisk møte

Kommunal- og moderniserings-departementet har avklart at enkeltrepresentanter kan delta digitalt selv om resten av de folkevalgte møtes i et fysisk møte.

Dette betyr at enkeltrepresentanter som har lang reisevei, eller av andre grunner har vanskeligheter med å delta fysisk, kan delta via digitale løsninger. Forutsetningen er at kommunelovens bestemmelser om fjernmøter er ivaretatt.

Det betyr i første omgang at kommunestyret eller fylkestinget selv har besluttet at folkevalgte organer kan holdes som fjernmøter. Det betyr videre at alle skal kunne se, høre og kommunisere med hverandre.

Et møte som skal lukkes etter bestemmelsen om møteoffentlighet, kan ikke holdes som fjernmøte. Kommunelovens øvrige bestemmelser om saksbehandling i folkevalgte organer gjelder for alle møter i folkevalgte organer, også for fjernmøter.

Les KMDs avklaring på www.regjeringen.no/no/dokumenter/-11-7-fjernmote/id2741222/

1. januar 2021

Stortinget vedtok å oppheve eller endre internkontrollbestemmelsene i sosialtjenesteloven, barnevernloven, krisesenterloven, folkehelseloven, introduksjonsloven og opplæringsloven i juni.

Fra 1. januar 2021 er det kommuneloven kapittel 25 som regulerer krav om internkontroll med kommuneplikter.

Unntaket fra den samlede reguleringen er forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten 28. oktober 2016 nr. 1250, som fortsatt skal gjelde.

Oversikt over fagartikler i Kommunerevisoren 2020

TEMA	FORFATTER	SIDE	NR.
REVISJON Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen Årsoppgjørrevisjonen 2019 Revisjon av kommuneregnskapet – utvalgte problemstillinger Revisors bruk av «Computer Assisted Audit Techniques (CAATs)» for å identifisere transaksjoner med høy risiko for feil og misligheter Ny oppdatert ISA 315 Konkurransedyktig revisjon Revisjonsstandard om kontroll av vesentlige budsjettavvik på høring	Knut Tanem Knut Erik Lie Terje Tvedt Ellen M. Kulset Anders Berg Olsen Didrik Hjort Knut Erik Lie	9 – 11 21 – 24 4 – 10 19 – 21 8 – 10 11 – 14 11 – 13	1 1 2 2 4 5 6
FORVALTNINGSREVISJON Text mining, spørreundersøkelse, intervjuer og observasjon – metodemangfold i en undersøkelse om ernæringsarbeid i hjemmetjenesten Revidering av RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon Selskapskontroll i Vistamar	Irene Jensen, Roar Andreas Kristensen og Martin Austvoll Nome Astrid Indrebø Anne-Margit Eide Schjøberg og Tale Baadsvik	4 – 8 17 – 18 15 – 16	1 3 5
EIERSKAPSKONTROLL Standard for eierskapskontroll – på høring	Tom Øyvind Heitmann	14 – 16	3
REGNSKAP Konsolidert årsregnskap i kommunene	Knut Erik Lie	6 – 9	3
KONTROLLUTVALG Hvordan legge grunnlaget for gode bestillinger av forvaltningsrevisjon?	Torbjørn Berglann og May Britt Lagesen	16 – 17	4
INTERNKONTROLL Orden i eget hus – Kommunedirektørens internkontroll	Renate Borgmo	6 – 9	5
KVALITETSKONTROLL Kvalitetskontrollen 2019	Kjell Ekman	12 – 15	4
DIVERSE Råtner kommunale arkiver på rot? Selvkost for kommunale betalingstjenester Er drikkevannet vårt trygt? Varsling – har kommunerevisjonen en rolle? Særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester – utfordringer for kommuner og kommunens revisor Livet, døden, kjærligheten og digital risiko Drikkevannskrisen på Askøy – hva gikk galt? Skriv klart, bli forstått Innovasjon og risiko To år med GDPR Risikoen for at kommuner utsettes for svindel Varsling – har kommunerevisjonen en rolle? Part 2	Kjetil Reithaug Øyvind Sunde Line Vold, Line Ø. Angeloff, Kjetil Furuberg og Christen Ræstad Kjerstin Falkum Løvik og Elen Schmedling Gimnæs Morten Alm Birkelid Arne Ingebrigtsen Bård Espelid Christine Calvert Ailin Aastvedt og Christine Sørensen Anette Engum Erling Grimstad Merete Montero og Tor Arne Stubbe	13 – 16 17 – 18 19 – 20 11 – 13 22 – 26 4 – 5 11 12 – 13 4 – 7 18 4 – 5 9 – 10	1 1 1 2 2 3 3 3 4 4 5 6

VETAKS - VESTFOLD, TELEMARK OG AGDER KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT IKS

Helga Raudsandmoen (36) er ansatt som rådgiver fra 14. april 2020. Hun er jurist. Helga har jobbet i både privat sektor, kommunal og statlig forvaltning. Hun kom fra stilling som rådgiver hos Fylkesmannen i Agder.

Alexander Etsy Jensen (31) har tiltrådt som nestleder fra september 2020. Han kom fra stilling som rådgiver i VETAKS.

ROMERIKE REVISJON IKS

Alice Xiao Yuan er ansatt som forvaltningsrevisor fra 17. august 2020. Alice har mastergrad i samfunnsøkonomi fra Universitet i Oslo (UiO), med fordypning i økonometri.

AGDER KOMMUNEREVISJON IKS

Jarl Birkenes Gjessing er ansatt som forvaltningsrevisor fra 31. august 2020. Jarl er utdannet jurist ved Universitetet i Bergen og kommer fra stillingen som advokatfullmektig i advokatfirmaet DLA Piper. Han har særlig erfaring med rådgivning og tvisteløsning innen bygg- og anleggsbransjen.

Kommunerevisoren utgis av:
Norges Kommunerevisor-
forbund (NKRF)
Postboks 1417 Vika,
0115 Oslo
Tlf.: 23 23 97 00

E-post: post@nkrf.no

www.nkrf.no
www.twitter.com/nkrf
www.twitter.com/
kommunerevisor1
www.facebook.com/
NKRF.no

Bankkontonr.: 1450.12.70424
Org.nr.: 975 450 694 MVA

Ansvarlig redaktør:

Styreleder Per Olav Nilsen

Kommunerevisoren kommer ut seks ganger i året: 2.1., 2.3., 2.5., 1.7., 1.9. og 2.11
Frist for innsending av stoff til NKRF er som hovedregel den 5. i måneden forut for utgivelse.

Abonnementspris:
Kr 425 pr. år

Forsidebilde:
Skjermdump fra jubileumsarrangementet.

Annonsepriser:

1/1-side bakside kr 5 800
1/1-side andre sider kr 5 300
3/4-side kr 4 700
1/2-side kr 4 100
1/4-side kr 3 000
1/8-side kr 1 800
Prisene er ekskl. mva.
Rabatt vurderes ved flere innrykk.
Andre annonseformat etter forhandlinger.

Opplag: 1600
ISSN 0800-644X

Foto som ikke er merket med rettighetshavere eies av NKRF.

Skann QR-koden og få Kommune-revisoren direkte på smarttelefon eller nettbrett.

Grafisk design og trykk:
Mercur Grafisk AS

Returadresse:
Norges Kommunerevisorforbund
Postboks 1417 Vika
0115 Oslo

4 digitale kurs med mulighet for interaksjon

Se våre nettsider for komplett kursbeskrivelse og påmelding

på nett

NYTT KURS!

📅 26 nov. / kl 09.00-12.00

Revisjon av etterlevelsen av personvernforordningen (GDPR)

EUs personvernforordning (GDPR) trådte i kraft i Norge 20. juli 2018, og innebærer betydelige endringer for behandling av personopplysninger. I dette kurset får du oversikt over personvernforordningen og hvilke plikter offentlige sektor må etterleve for å behandle personopplysninger i samsvar med GDPR.

Målsetting Gi kursdeltakerne en oversikt over de sentrale kravene i personvernregelverket. Kurset vil gjennomgå hva kravene betyr i praksis for offentlig sektor, og sette søkelys på hva revisor må se etter i en forvaltningsrevisjon.

Målgruppe Forvaltningsrevisorer og andre som har behov for økt personvernkunnskap.

NYTT KURS!

📅 1 des. / kl 10.00-12.00

Slik takler du mediene

Er du ansatt innen revisjon og kontroll i kommunal sektor, kan mediene ha interesse av saker du jobber med. Det samme kan være tilfellet hvis du er medlem av et kontrollutvalg. Derfor kan det være lurt å vite litt om hvordan mediene jobber.

Målsetting Gi kursdeltakerne innsikt i hvordan mediene jobber, og bidra til at du føler deg tryggere i møte med pressen, slik at du får formidlet det budskapet du ønsker kommunisere.

Målgruppe Alle som ønsker å lære mer om håndtering av mediene.

📅 Tre kursmoduler

Prosjektledelse i forvaltningsrevisjon

① 14 des. / kl 10.00-12.00

② 5 jan. / kl 10.00-12.00

③ 19 jan. / kl 10.00-12.00

Hva er kjennetegnene på et godt ledet prosjekt innen forvaltningsrevisjon – og hvordan kan vi lede prosjektene på enda bedre måter framover?

Målsetting Gi kursdeltakerne en innføring i grunnleggende prosjektledelse for forvaltningsrevisjon. Kurset gjennomføres som en rekke på tre moduler.

Målgruppe Prosjektledere og deltakere i forvaltningsrevisjoner.

Begrenset antall deltakere

NYTT KURS!

📅 10 feb. / kl 09.00-11.30

Forvaltningsrevisjon – mer enn bare regeletterlevelse!

I § 23-3 i kommuneloven heter det at «Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak». Vi ser på begrepene, støtteverktøy og fallgruver.

Målsetting Gi kursdeltakerne innsikt i hvilke verktøy som er sentrale for å vurdere, produktivitet, effektivitet og vurdering av måloppnåelse i kommuner, samt gi et overblikk over inntektssystemets påvirkning på økonomisk handlingsrom og produktivitet i sektoren.

Målgruppe Forvaltningsrevisorer og andre som har behov for økt kunnskap om forvaltningsrevisjon.

NKRF

1945 – 2020

Norges Kommunerevisorforbund

www.nkrf.no | post@nkrf.no

